

М.В. Мокляк, к.е.н., доц. кафедри
Полтавський національний технічний
університет імені Юрія Кондратюка

ТЕОРЕТИЧНІ ТА ПРАКТИЧНІ АСПЕКТИ ВЗАЄМОДІЇ НАЦІОНАЛЬНИХ ЕКОНОМІК В УМОВАХ ГЛОБАЛІЗАЦІЇ

Успішність розвитку національних економік в умовах глобалізації світової економіки функціонально залежить від участі країн в інтеграційних процесах, що здійснюються на засадах взаємної вигоди, забезпечують більш повне та ефективне використання економічного потенціалу, підвищують рівень конкурентоспроможності та захищеності від негативних коливань кон'юнктури товарних ринків. Інтеграція та глобалізація у їх взаємодії на рівні національної економіки стають актуальною частиною теоретичного та практичного макроекономічного аналізу.

Соціальні та культурні фактори глобалізації розглянуто в працях М.Грановетера, М.Кастельса, Р.Сведберга, А.Сена, А.Турена, Р.Холлінгсворта, Ф.Шміттєра, В.Штрека, А.Етціоні та ін., які по-новому поставили питання про нерозривний зв'язок економіки з іншими сферами суспільного життя, про обумовленість економічних процесів сукупністю інститутів, що склалися в суспільстві. Процеси трансформації всіх сфер економіки, політики, культури розглянуто в працях таких відомих дослідників Е.Алаєва, В.Білокреницького, А.Воскресенського, Б.Єрасова, Л.Казаряна, В.Красильщикова, В.Кузнецова, В.Максименка, А.Неклесси, О.Панаріна, В.Хороса, Г.Чуфріна, Г.Широкова, Ю.Шишкова, А.Ельянова.

У ХХІ столітті глобалізація стала найважливішою реальною характеристикою світової економіки, сформувалися основні елементи глобальної економіки, хоча різні країни і різні сегменти світової економіки залучені до неї різною мірою.

Розвиток світової економіки в останні роки стикається з очевидними викликами, пов'язаними з наростанням обмежень розвитку і недостатністю ресурсів для сталого зростання, тому вимушена втрата збережених і можливий розвиток коопераційних зв'язків, насамперед у промисловості, одне з найважливіших умов використання наявних ресурсів для забезпечення зростання економіки.

В суттєвій зміні, незважаючи на наявність безлічі інструментів економічної політики, що знаходяться у розпорядженні економічних інститутів, не існує чіткого розуміння того, за рахунок яких механізмів може бути подолана криза поточної моделі розвитку світової економіки. Нестабільність світової економіки значно ускладнює вибір стратегії довгострокового розвитку окремих країн.

Особливо це стосується держав, що розвиваються, які змушені приймати ключові рішення в умовах жорсткого конкурентного середовища, що склалося в результаті глобалізації світової економіки. Прийняття помилкових рішень

здатне привести не тільки до поточного зниження конкурентоспроможності економіки, але може мати довгострокові негативні наслідки, що позначаються на рівні життя населення і стійкості економічного зростання.

Одним з результатів реалізації глобальних ідей в економічній сфері є створення регіональних політичних і економічних організацій, в рамках яких вирішуються проблеми великих регіонів світу (Європи, Північної Америки, Південно-Східної Азії). Це веде до якісної зміни і значного укрупнення суб'єктів глобальної конкурентної боротьби, створюючи нові умови конкуренції національних господарств у новому глобальному контексті. У цьому сенсі глобалізацію можна розглядати як специфічний міжнародний проект, що реалізує інтереси окремих учасників міжнародної конкурентної боротьби [1].

Глобалізація світової економіки є результатом розвитку об'єктивно існуючих міжнародних відносин на новому високому рівні. Управління цих процесів вимагає формування механізмів, що структурують міжнародні взаємини, тобто нових глобальних інститутів. Інституційні рамки мають вирішальний вплив і на те, які саме організації виникають, і на те, як вони розвиваються. Теоретичні та практичні аспекти регіональної інтеграції досить добре досліджені стосовно до Європейського Союзу.

Серед основних наслідків глобалізації, насамперед, слід виділити:

- вихід інтересів національних суб'єктів господарювання за національно-державні кордони, створення і розширення сфери діяльності транснаціональних економічних та фінансових структур;
- перехід приватних державних проблем на новий глобальний рівень, у зв'язку з чим, виникає необхідність врахування світових господарських інтересів для вирішення національних проблем;
- вплив економічної ситуації в провідних країнах на сусідні держави;
- необхідність координації державної економічної і фінансової політики різних країн для досягнення сталого та гармонійного розвитку світу в цілому [2].

В рамках економічного підходу глобалізація розглядається як нова стадія розвитку інтернаціоналізації світової економіки переважно у третинній і четвертинній сферах. Інтеграційні процеси, що розпочалися у вторинній сфері (по-перше у промисловості) набувають експоненціальної динаміки та диверсифікуються у глобалізованому просторі.

Важливим залишається питання про те, яким чином та чи інша країна може співпрацювати з великими інтеграційними об'єднаннями для підвищення своєї конкурентоспроможності.

Список використаних джерел:

1. Держак Т.В. Інноваційний розвиток країн НАФТА в умовах глобалізації світової економіки / Т.В. Держак // Науковий часопис НПУ ім. М.П. Драгоманова. – Серія 18. – Вип. 10, 2013. – С. 67-75.
2. Держак Т.В. Особливості економічної інтеграції країн-членів НАФТА / Т.В. Держак // Механізм регулювання економіки. – № 4, 2015. – С. 165-172.